

[י] הימים הללו שמם מוכיח עליהם, ונקראו ימי תשובה ואפילו יחיד השב מקבלים תשובתו, ויוכל לתקן בכל יום דבר יום ביומו, מה שפגם בכל השנה ומה בצע בתענית בלי התעוררות תשובה ועיקר התענית לחשוב לתקן מעשיו, וז"ל הש"ע בא"ח סי' תקס"ח (סעיף י"ב) כל השרוי בתענית בין שהיה מתענה על צרתו, ובין שהיה מתענה עם הצבור, הרי זה לא ינהג עידונין בעצמו, ולא יקל ראשו ולא יהיה שמח וטוב לב, אלא דואג ואונן כעניין מה שנאמר (איכה ג', ל"ט) "מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו" עכ"ל, והנה אין לך מתענה על צרתו כמי שמתענה על צרת העבירות, ועל פי רוב ביום התענית המה הולכים ומטיילים, והכל להעביר השעה למען לא ירגישו בצער התענית ואין זה מדיני התשובה.

[יא] צריך אני להזהיר על דבר שנכשלים בו בראש השנה וביוה"כ רוב העולם ואפילו הלומדים בשעה שמנגנים עלינו בשעה שסוגרים הארון ואומרים שהם כורעים וכו', ואח"כ תיכף פותחים הארון, ואומרים תיכף ואנחנו ואח"כ עומדים בשתיקה, והש"ץ מנגן זמן רב, ואח"כ נופלים כורעים, ודבר זה חירוף וגידוף שמשמע שמילת ואנחנו חס ושלום קאי אדלעיל וכו' וחס ושלום ואנחנו אלא ימתין עד שעה שיפול כורעים יאמר בנשימה אחת ואנחנו כורעים.

[יב] והנה אמרתי דבר זה בפני חתני הותיק, וכה הראני בספר ישן נושן אצלו כתוב על קלף בכתב רש"י, וכתוב שם בשם רב כהן צדק שהיה גאון קדמון, וזה לשונו וכשהיה אומר עלינו לשבח וכו' היה מפסיק מעט, ואז אמר ואנו כורעים כדי שלא נראה שקאי על הראשון והנאני מאד שכוונתי לדעת הגאון, ואם הגאון בכל השנה ק"ו בימים נוראים שכשאומר תיכף ואנחנו, ואח"כ שוהה הרבה מאוד שיש להקפיד.

[יג] צריך להזהיר על שמירת שבת, ואת בני העיר הזהרתי כמה פעמים, אמנם בני הכפרים שמעתי שאין בני הכפרים מקדימים ליום הכניסת שבת ומאחרים עד הלילה, וגם בשבת עצמו הבהמות שלהם עושים במלאכה בשדות, ועוברים על איסור דאורייתא "למען ינוח" (דברים ה', י"ד) וגו', וגם אלו שיש להם שדות שלהם אפילו על ידי אינם יהודים אסורים לעבוד בשדות בשבת חרישה וזריעה וקצירה כל זה מלאכת פרהסיא ולא מהני קיבולת ומכ"ש שכר יום.